

IMPROVERSEM L'ORALITAT COM A MITJÀ D'EXPRESSIÓ CRÍTICA

Improversem és un programa promogut per l'Institut de Cultura de Barcelona i del Consorci d'Educació de Barcelona amb la col·laboració de Versembrant.

Improversem planteja un espai de diàleg crític profund. Ho fa a través d'un treball lingüístico-musical innovador mitjançant la glosa -o cançó improvisada- i el rap. És un projecte amb una gran potencialitat educativa, ja que treballa l'expressió oral, el vocabulari, el treball poètic, les vivències positives envers la llengua, el cant solista, la valoració del cant, la interpretació vocal, l'expressivitat, l'elaboració i síntesi d'idees, la cohesió social, les relacions interpersonals, la construcció de pensament crític, etc. El projecte s'articula al voltant d'un centre d'interès: la igualtat de gènere, la lluita contra el racisme o el feixisme

A QUI VA ADREÇAT

Centres públics i concertats

ETAPA

3r i 4t d'ESO

DURADA

Un curs

CONTEXT

Hi ha tres antecedents: el treball de glosa i rap a secundària i la Corrandescola (glosa a primària). El projecte es va implementar per primer cop el curs 2017-2018 amb tres instituts, mentre que la convocatòria 2018-2019 ja va comptar amb la participació de quatre centres. Al 2019-2020, hi han participat cinc centres. L'edició 2020-2021 ha estat definida mantenint el treball a l'aula però preparant un espectacle final virtual i ha comptat amb 4 centres inscrits.

El projecte permet desenvolupar un treball competencial en què es desenvolupen capacitats molt diverses: artístiques, relacionals, ètiques, lingüístiques, històriques...

Igualment, cal destacar el projecte promou que l'alumnat desenvolupi la seva capacitat crítica. A partir d'un centre d'interès comú per a tots els centres participants, els joves fan un procés de raonament crític que s'expressa de manera lingüística i artística, a través de la poesia i la música.

El treball que es desenvolupa és individual però també grupal. En primera instància, els alumnes treballen amb el seu grup classe però també han de col·laborar amb d'altres centres per a l'organització de l'espectacle final. Aquesta part del projecte permet un treball més específic: producció de l'espectacle, artístic i musical, etc.

OBJECTIUS

- Conèixer les principals característiques del rap i la glosa, fent servir les eines expressives i artístiques d'aquestes manifestació artístiques per desenvolupar i expressar el pensament crític.
- Desenvolupar un treball competencial en diferents àmbits: recerca històrica (la cançó improvisada al món); *graffiti* (ViP); *breakdance* (EF); tutoria, història, ètica i ciutadania.
- Desenvolupar l'expressió a través de la veu, les arts i l'escena.

A QUI VA ADREÇAT

Alumnat de tercer i quart d'ESO.

DURADA

La formació inicial es fa durant el primer i segon trimestre. Al tercer trimestre, durant la implementació al centre té lloc: l'assessorament dels professionals de la glosa i el rap, la reunió de seguiment i la coordinació final de l'acte. Al juny es realitza la mostra intercentres i la valoració final.

DESCRIPCIÓ

El projecte està plantejat a partir d'una fita (actuació final) que permet motivar i donar sentit a tot el treball. Per arribar-hi, el treball es recolza en la tasca del professorat de les escoles i compta amb el recolzament de formadors i de glosadors / rapers i d'altres experts que visiten el centre.

Els objectius de la formació inicial del professorat són: comprendre les principals característiques del fenomen de la glosa i el rap; generar dinàmiques i espais de seguretat i llibertat per parlar, debatre i compartir; conèixer quines habilitats implica comunicar-se mitjançant la improvisació de textos sobre una melodia donada; adquirir criteris i recursos didàctics de cara a la seva aplicació escolar a secundària; conèixer experiències i projectes educatius al voltant de la cançó improvisada.

La metodologia d'aula que es proposa es basa en la pràctica i es fonamenta en l'expressió verbal (oral en el cas de glosa, escrita en el cas del rap). A partir d'uns primers treballs concrets en relació amb la melodia i elements bàsics de llengua i poesia, es passa a un treball global de llengua, música i escena.

El projecte s'estructura en diferents fases:

- 1r i 2n trimestre: formació del professorat.
- 3r trimestre: treball a l'aula amb els alumnes i visita dels diferents especialistes, tallers específics de preparació de l'espectacle final.
- Juny: espectacle final i valoració del projecte.

L'avaluació mesura: l'eficiència i la qualitat de la comunicació; la capacitat d'adaptació a diferents contextos, registres i tipologies de discurs; la participació, la capacitat de síntesi i d'estructurar un discurs amb coherència

En total, la mitjana de dedicació al projecte és d'una hora a la setmana, podent ser una mica més en les darreres setmanes

Els materials didàctics de suport han estat elaborats per l'equip docent del projecte i proporcionen els recursos audiovisuals i escrits necessaris per a la formació inicial i el treball a l'aula.

Per fer aquest projecte, es requereix un compromís per part del mestre de música i almenys un tutor, així com de la direcció del centre i el Consell Escolar.

FORMACIÓ ASSOCIADA

El projecte té una formació obligatòria reconeguda per al professorat implicat de 30h.

- Primer i segon trimestre: 18h (12 presencials i 6 de treball autònom pausat)
- Tercer trimestre: 12h (reunions, preparació espectacle final, etc).
- Tercer trimestre natural, a l'aula, hi ha 30 hores lectives, estructurades en 15 sessions; d'aquestes, 6 sessions són a càrrec d'un professional extern especialista en glosa o rap. Per preparar l'espectacle final hi ha un taller específic de 2 h.

QUÈ SE N'ESPERA

S'espera que, en finalitzar, el programa hagi contribuït a:

- Millorar les competències transversals: comunicatives (lingüística i audiovisual; artística i cultural); metodològiques (tractament Informació i competència digital; matemàtica; d'aprendre a aprendre); personals (autonomia i iniciativa personal).
- Millorar les competències específiques centrades en conviure i habitar el món: coneixement i interacció amb el món físic; social i ciutadania.
- Millorar les competències d'àmbit artístic: dimensió percepció i escolta (1, 2); dimensió expressió, interpretació i creació (3, 5, 6, 7); dimensió societat i cultura (8, 9, 10).

- Millorar les competències de l'àmbit de cultura i valors ètics: dimensió personal (1, 2, 3, 4); dimensió interpersonal (5, 6); dimensió sociocultural (7, 9, 10).
- Millorar les competències de l'àmbit social: dimensió històrica (3, 4); dimensió cultural i artística (9, 10); dimensió ciutadana (11, 12, 13).
- Millorar les competències de l'àmbit lingüístic: competències 2, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12; actituds 2 i 3.

CONTACTE

Noèlia Sanz
Institut de Cultura de Barcelona
nsanz@bcn.cat

Judith Calvo
Assessora de l'Equip LIC
Consorti d'Educació de Barcelona
jcalvo17@xtec.cat

Institut de Cultura de Barcelona

Versembrant